

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **M. V.**, zast. advokátem JUDr. Zdeňkem Novákem, se sídlem AK Čechova 2, Přerov, proti žalovanému: **Zeměměřický a katastrální inspektorát v Opavě**, se sídlem Praskova 11, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2008, č. j. 22 Ca 69/2007 – 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**
- III. Ustanovenému advokátovi JUDr. Zdeňku Novákovi **se přiznává** odměna ve výši 6936 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od doručení rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení výše označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ve věci neprovedení opravy chyby v katastrálním

operátu podle ust. § 8 odst. 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, v platném znění (dále „katastrální zákon“).

Stěžovatel uplatňuje v kasační stížnosti důvody dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá nesprávnost evidence vlastnické hranice mezi pozemky p. č. st. 1362/1 a st. 1362/2 v platné katastrální mapě, jež se od r. 1944 do současnosti nezměnila. Krajský soud dospěl k závěru, že stav katastrálního operátu z roku 1930 byl změněn katastrálním operátem z roku 1944, přitom konstatuje, že výměra pozemků byla zanesena do nového katastrálního operátu podle tzv. Instrukce A, podle níž měli vlastníci pozemků právo nahlédnout do nově vytvořeného operátu a vznést proti němu námitky. Stěžovatel s tímto konstatováním soudu nesouhlasí a tvrdí, že řádně doložil a prokázal jak před správními orgány, tak i před soudem, že skutkový stav - hranice mezi pozemky k roku 1930 - korespondoval s jeho žádostí na provedení opravy. Dle stěžovatele nelze považovat za správný závěr soudu o tom, že bylo na stěžovateli prokázat skutečnosti, že se od roku 1944 polohové určení hranice pozemků neshoduje se stavem hranice v terénu, že vznikla chyba při vedení a obnově katastru v geometrickém plánu vyhotoveném katastrálním úřadem nebo jeho právním předchůdcem nebo při vyhotovování plánu jinou osobou. Stěžovatel jednoznačně svou procesní povinnost dle zákona splnil a bylo na správním orgánu a na soudu, aby došlo k prokázání zákonnosti změny katastrálního operátu v roce 1944. To se nestalo, a to i přesto, že krajský soud konstatoval, že ke změně hranice pozemků došlo za nevyjasněných okolností, a to v návaznosti na neurčitý zákonný či jiný závazný podklad; soud zde pouze konstatuje, že si právní předchůdci stěžovatele mohli podat proti operátu námitky, aniž by se vypořádal se skutečností, zda se právní předchůdci stěžovatele o změně hranic vůbec dozvěděli, kdy si takové námitky mohli podat, na základě jakého právního předpisu, nehledě na skutečnost, že v roce 1944 nemohla být aplikace jakéhokoli zákonného postupu vzhledem ke vládnoucímu režimu fakticky vyloučena. Podle názoru stěžovatele důkazní břemeno leželo na správních orgánech, resp. na soudu. Nelze se ztotožnit se závěrem, že ačkoli k posunutí hranice mezi oběma pozemky skutečně v minulosti došlo, nejsou dány zákonné předpoklady pro to, aby ke zjednání nápravy byly využity správní nástroje, které platná právní úprava svěřuje právě katastrálním úřadům. Stěžovatel se dovolává ust. § 7 odst. 1 katastrálního zákona, který katastrálním úřadům jednoznačně ukládá povinnost revidovat soulad údajů katastru se skutečným stavem v terénu. Na toto ustanovení navazuje potom ust. § 8 odst. 1 písm. a) cit. zákona, podle kterého je katastrální úřad povinen opravit i z úřední povinnosti každou chybu, která vznikla při vedení a obnově katastru. Toto ustanovení je dle stěžovatele třeba vykládat tak, že provedením opravy zápisu o právním stavu se skutečný právní vztah k nemovitosti nemění, skutečný vlastník nemovitosti zůstává stále týž, bez ohledu na případnou opravu zápisu v katastru. O tom, kdo je skutečným vlastníkem nemovitosti smí rozhodnout v případě naléhavého právního zájmu pouze soud na základě určovací žaloby. Lze proto dospět k závěru, že v řízení o opravě chyby se nerozhoduje o věci samé, ale nanejvýše o procesním postavení stran v případě soudního sporu. Stěžovatel prokázal, že k chybě došlo nesprávným postupem při zaměření změn, kdy poloha připojovacích bodů nebyla řádně ověřena. Jedná se proto o chybu, ke které došlo zřejmým omylem při vedení katastru; takto vzniklou chybu je povinen i bez návrhu katastrální úřad opravit. Krajský soud se s výše uvedeným v kontextu s ust. § 8 odst. 1 cit. zákona nevypořádal, když celou věc posuzoval pouze z pohledu ust. § 46 odst. 1 vyhl. č. 190/1996 Sb., kterou se provádí katastrální zákon. Krajský soud

se nevypořádal s otázkou, když na jednom místě konstatuje, že v roce 1944 došlo za nevyjasněných podmínek ke změně katastrálního operátu mající vliv na hranici mezi pozemky, přičemž soud považuje za zjištěný stav k roku 1930, zda se zde nejedná o zřejmý omyl, který představuje zákonný důvod pro změnu chybného údaje.

Stěžovatel považuje napadený rozsudek krajského soudu za nepřesvědčivý a neodůvodněný. Krajský soud uzavírá, že správní orgány si samy měly posoudit, zda vznikla chyba některým ze způsobů předvídaných právními předpisy a takovou chybu nenašly. Tato argumentace soudu je dle stěžovatele nepřipadná, když se soud ani správní orgány jednoznačně v této konkrétní věci nezabývaly všemi zákonnými způsoby, jež tvoří podklad pro změnu vyznačení hranice mezi pozemky. Nesprávný a neodůvodněný je proto i názor, že se v daném případě musí stěžovatel obrátit na příslušný obecný soud, když není zřejmé, na základě jakých konkrétních skutečností soud stěžovatele v tomto ohledu poučuje. Krajský soud nevzal v úvahu skutečnost, že předmětné rozhodnutí žalovaného nerespektovalo ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, zakotvující zásadu materiální pravdy a na to navazující ust. § 51 odst. 1 téhož zákona (důkazní prostředky).

Nad rámec uvedených skutečností stěžovatel dodává, že žalovaný v rámci odvolacího řízení provedl vlastní nezávislé šetření v dané věci, jak je přímo na str. 3 rozhodnutí uvedeno, a to když zjistil, že v k.ú. Kojetín proběhlo v letech 1942 až 1944 nové katastrální měření, při kterém byl tehdy vyhotoven nový katastrální operát podle tzv. Instrukce A. Dále se v tomto rozhodnutí uvádí, že v rámci nového měření se provádělo šetření „držby“ za účasti vlastníků, přitom po jeho dokončení byla držitelům pozemků dána možnost nahlédnout do nově vytvořeného operátu a podat proti němu námitky. Stěžovatel neměl možnost se k takto zjištěným skutečnostem tvořícím zřejmý podklad pro rozhodnutí odvolacího orgánu kvalifikovaně vyjádřit. Správní orgán svým nezávislým šetřením v dané věci, o které stěžovatel neměl žádné povědomí, odepřel stěžovateli právo k novým skutečnostem se vyjádřit, tím spíše, že nová zjištění v rámci odvolacího řízení tvořila těžiště odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel byl jako účastník řízení zkrácen na svém právu, a to porušením povinnosti správnímu orgánu uložené v ust. § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb. Tuto skutečnost krajský soud zcela pominul, ačkoli se jedná o vadu řízení mající za následek nezákonnost celého rozhodnutí.

Stěžovatel na základě výše uvedeného navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel podal dne 18. 5. 2004 návrh na opravu chyby v katastrálním operátu dle ust. § 8 katastrálního zákona, v něm požadoval opravu zobrazení průběhu vlastnické hranice v katastrální mapě mezi pozemky parc. č. st. 1362/1 a st. 1362/2 tak, aby odpovídalo zobrazení průběhu vlastnické hranice podle situačního nákresu ze dne 12. 3. 1930, z něhož dovozoval, že zobrazení průběhu vlastnické hranice v katastrální mapě je chybné. Žalovaný konstatuje, že zobrazený průběh vlastnické hranice v katastrální mapě je evidován podle výsledků nového katastrálního měření, které v k.ú. Kojetín proběhlo v letech 1942 a 1944, tyto údaje byly následně převzaty v roce 1964 do evidence nemovitostí, od roku 1993 se tento operát považuje ve smyslu ust. § 29 odst. 1 katastrálního zákona za katastrální operát. Zobrazení průběhu předmětné vlastnické hranice mezi pozemky v katastrální mapě nebylo od vyhlášení

platnosti nového operátu v roce 1944 dotčeno žádnou změnou doloženou právními listinami a výsledky zeměměřičských činností, tj. geometrickým plánem, který ani sám žalobce nepředložil některému z orgánů zeměměřičství a katastru nemovitostí podle ust. § 46 odst. 4 vyhl.č. 190/1996 Sb. (platné do 28. 2. 2007), který by byl neoddělitelnou součástí listiny, podle které by v katastru nemovitostí mohlo být zapsáno zpřesněné geometrické a polohové určení dotčených pozemků. Orgány zeměměřičství a katastru nejsou nadány pravomocí v řízení o opravě chyby v katastrálním operátu ve smyslu ust. § 8 katastrálního zákona rozhodovat o tom, kdo je vlastníkem sporného pozemku na straně jedné, vymezeného hranicí evidovanou v katastru nemovitostí, a na straně druhé hranicí tvrzenou žalobcem. Žalovaný zastává názor, že zobrazení průběhu vlastnické hranice není chybné, když bylo převzato z platného operátu pozemkového katastru. Pokud by chyba již vznikla v pozemkovém katastru a pozemkové knize, nelze postupem dle ust. § 8 katastrálního zákona chybu odstranit (viz rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2006, č. j. 5 As 16/2005 - 88).

Žalovaný postupoval v souladu se správním řádem a vycházel při rozhodování z podkladů uložených ve správním spisu, na jejichž základě přezkoumal danou věc z hlediska zákonnosti vydaného rozhodnutí a jeho věcné správnosti. Žalovaný neprováděl nové šetření ani nedoplňoval další listinné důkazy do spisu, proto mu nevyvstala povinnost vůči žalobci zakotvená v ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu.

Žalovaný navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze spisového materiálu vyplynuly následující, pro posouzení věci rozhodné skutečnosti:

Stěžovatel podal dne 18. 5. 2004 katastrálnímu úřadu návrh na opravu údajů katastru nemovitostí, a to hranice pozemků parc. číslo st. 1362/1 a st. 1362/2 v k. ú. Kojetín. Návrh byl původně adresován jako dodatek k opravnému řízení, které se týkalo hranic pozemků parc. č. 125/4 a 125/5 v k. ú. Kojetín, toto řízení bylo již ukončeno oznámením o provedení opravy ze dne 22. 4. 2004, proti němu nebyly ze strany účastníků v zákonné lhůtě vzneseny námitky. Bylo proto zahájeno nové opravné řízení, stěžovatel byl dne 11. 6. 2004 spolu s přípisem o zahájení řízení vyzván, aby podaný návrh doplnil v souladu s ust. § 46 odst. 4 vyhl. č. 190/1996 Sb., s výslovným upozorněním, že týká-li se návrh geometrického a polohového určení pozemku, musí být doložen výsledkem zeměměřičských činností, stěžovatel požadovaný geometrický plán nedoložil.

Ze spisu rovněž vyplynulo, že ve věci opravy pozemků parc. č. 125/4 a 125/5 stěžovatel splnil podmínky, které byly vyžadovány, předložil geometrický plán č. 662-75/94, předložil i souhlas vlastníka sousedního pozemku, proto byla v katastru nemovitostí oprava provedena. V tomto (předchozím) návrhu nebyly však do požadovaných oprav

zahrnuty pozemky par. č. st. 1362/1 a parc. č. st. 1362/2, předložený geometrický plán nyní požadovanou změnu neobsahuje.

Nejvyšší správní soud má za to, že za situace, kdy správní orgán nemohl vycházet z údajů již předloženého geometrického plánu, zcela legitimně požadoval po stěžovateli, aby geometrický plán předložil. Z předloženého spisu správního orgánu rovněž vyplynulo, že v případě nyní navrhované opravy se nejedná ani o pozemky sousedící, resp. související s pozemky parc. č. 125/4 a 125/5, u nichž by bylo lze k dříve předloženému geometrickému plánu přihlídnout. Geometrický plán, kterým by byla navrhovaná oprava dokumentována, ani souhlas vlastníka pozemku parc. č. 1362/2 stěžovatel nedoložil.

Od účinnosti zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), se operát evidence nemovitostí považuje za katastrální operát (§ 29 odst. 1 katastrálního zákona). Nadále platí, že v případě rozporu mezi údaji katastru nemovitostí a skutečným stavem práv k nemovitosti platí skutečný stav. Např. v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 9. 2000, sp. zn. 22 Cdo 389/99, se uvádí: „Vlastnické právo k nemovitosti, která se zapisuje do katastru nemovitostí, nelze sice bez vkladu do katastru převést, avšak existence tohoto práva není na údajích katastru závislá. To ostatně vyplývá i z § 11 zák. č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zák. č. 90/1996 Sb., podle něhož ten, kdo vychází ze zápisu v katastru učiněného po 1. 1. 1993, je v dobré víře, že stav katastru odpovídá skutečnému stavu věci, ledaže musel vědět, že stav zápisů v katastru neodpovídá skutečnosti. Pokud by zákon nepředpokládal, že může být rozdíl mezi skutečným právním stavem a jeho zápisem v katastru nemovitostí, postrádalo by uvedené ustanovení smysl.“ Obnovu katastrálního operátu upravuje katastrální zákon v části čtvrté. V § 5 odst. 7 katastrální zákon stanoví: „Právní vztahy nemohou být dotčeny revizí údajů katastru, opravou chyb v katastrálním operátu ani obnovou katastrálního operátu, pokud jejich změna není doložena listinou.“ Zákon má na mysli listinu, ze které se podává existence právních skutečností, které mají za následek vznik, změnu nebo zánik právních vztahů, příp. rozhodnutí o takových skutečnostech, nikoliv listinu o revizi, opravě chyb nebo obnově katastrálního operátu.

Obecný knihovní zákon ze dne 25. července 1871 č. 95 ř. z. platný na našem území až do konce roku 1950 obsahoval tzv. zásadu vkládání (intabulace), podle níž vlastnictví a další věcná práva k nemovitostem vznikla a zanikla teprve zápisem do pozemkových knih. Střední občanský zákoník (č. 141/1950 Sb.) zrušil konstitutivnost zápisů právních vztahů k nemovitostem v pozemkových knihách a věcné vztahy k nemovitostem vznikaly nadále pouhou smlouvou, která nemusela být nikde zapsána. Bylo ponecháno na vůli účastníka, zda změnu právního vztahu k nemovitostem do evidence navrhne, přičemž v řadě případů k návrhu nedošlo (často pro snahu ušetřit za kolek). Od 1. 1. 1951 tedy pozemkové knihy přestaly věrně odrážet skutečné vlastnické vztahy, neboť jejich vznik, změny a zánik nebyl do pozemkových knih povinně zaznamenáván. K nápravě tohoto zcela jistě nežádoucího stavu bylo přikročeno až zákonem č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí, jeho prováděcí vyhláškou č. 23/1964 Sb., které nastolily komplexní zakládání evidence nemovitostí, tedy zavedení nové databáze vlastnických a jiných právních vztahů k nemovitostem bez přímé návaznosti na dřívější pozemkové knihy. Nový občanský zákoník č. 40/1964 Sb. totiž v § 134 odst. 2 stanovil, že vlastnictví nemovitosti přecházelo nově na základě registrace převodní smlouvy státním notářstvím. Ustanovení § 65 zákona č. 95/1963 Sb., o státním

notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) pak stanovilo notářům povinnost zaslat po registraci ověřený opis smlouvy s vyznačením její registrace příslušnému územnímu orgánu geodézie a kartografie, který změnu vlastnického vztahu vyznačil do evidence nemovitostí. Zápisy právních vztahů do evidence nemovitostí byly prováděny postupně ve dvou fázích. V první fázi od roku 1964 do konce roku 1966 se v evidenci nemovitostí zapisovaly běžné změny vlastnických vztahů, vlastnická práva nově vzniklá, jakož i jejich omezení, obdobně údaje o správě národního majetku a nově vzniklá práva trvalého užívání národního majetku a osobního užívání pozemků. V druhé etapě od roku 1967 měly být postupně zapsány právní vztahy v evidenci nemovitostí ještě nevyznačené. Nově zavedená evidence nemovitostí přitom nemohla jen jednoduše převzít zápisy z pozemkových knih, neboť vlastnické vztahy v polovině sedmdesátých let jim v důsledku přerušení kontinuity zápisů od roku 1951 nemusely odpovídat. Prováděcí vyhláška k zákonu o evidenci nemovitostí proto v § 4 odst. 2 stanovila, že pro zápis právních vztahů o nemovitostech bude podpůrně použito zápisů v dosavadních pozemkových knihách, železničních knihách, v jednotné evidenci půdy a v bývalém pozemkovém katastru. Orgány geodézie zapíší do evidence nemovitostí toho, kdo podle výsledku šetření je oprávněným nebo povinným. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu o evidenci nemovitostí, *„ani v těchto případech orgán geodézie nerozhoduje. Bude věcí občana nebo organizace, aby se domohl svého práva u soudu nebo hospodářské arbitráže, a podle pravomocného rozhodnutí soudu nebo hospodářské arbitráže opraví pak orgán geodézie zápis“*. Při vzniku katastru nemovitostí pak žádná další skutková šetření prováděna nebyla a došlo k přímému převzetí údajů z evidence nemovitostí do katastru nemovitostí (podle § 29 odst. 1 katastrálního zákona).

V projednávané věci, jak ze spisového materiálu vyplynulo, stěžovatel nabyl spoluvlastnictví k nemovitostem v roce 1962, a to tak, jak byly v katastru nemovitostí uvedeny (shodně se stavem v roce 1944). Od roku 1962 k žádné změně hranice mezi pozemky nedošlo. Skutečnost, zda předchozí vlastníci uplatnili námitky stran změn provedených v letech 1942 až 1944 oproti stavu, který byl zaznamenán v roce 1930, je zcela irelevantní, námitky uplatněné stěžovatelem v tomto směru jsou proto nedůvodné. Je nepochybné, že stěžovatel pozemky s hranicí vyznačenou v roce 1944 nabyl v roce 1962 a ani v té době průběh vlastnické hranice nerozporoval.

Povahou rozhodnutí o provedení, resp. neprovedení opravy údajů v katastrálním operátu, se dále zdejší soud zabýval již např. ve svém rozhodnutí ze dne 7. 8. 2006, č. j. 2 As 58/2005 - 125 (přístupno též na www.nssoud.cz), kde konstatoval, že: *„Rozhodnutí o neprovedení opravy údajů v katastrálním operátu podle § 8 zákona ČNR č. 344/1992 Sb., katastrálního zákona, je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.“* Již v tomto rozsudku byla také podrobně vyložena povaha institutu opravy v katastrálním operátu: *„Institut opravy v katastrálním operátu tedy slouží k uvedení údajů v katastru do souladu s listinami založenými ve sbírce listin. Mění se jím evidované údaje, aniž by se tak mohlo založit či pozbýt vlastnické či jiné právo k nemovitosti - to plyne i z ust. § 5 odst. 7 katastrálního zákona. Opravou má být pouze dosaženo souladu mezi evidovanými a skutečnými údaji, a to bez ohledu na to, zda původní zápis byl podložen rozhodnutím o vkladu, či se jednalo o záznam údajů o právních vztazích plynoucích z rozhodnutí jiných orgánů nebo z listin právní vztahy osvědčujících. Nelze ani obecně říci, že údaje v katastru mají pouze evidenční význam – podle § 1 odst. 4 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv*

k nemovitostem zápisy mají právní a evidenční účinky podle tohoto zákona; nerozhodné je, že zápis vliv na vznik, změnu nebo zánik práva nemá (§ 14 odst. 3 cit. zákona). V rozsahu, v jakém do právních a evidenčních vztahů zasahuje zápis sám, zasahuje do nich i provedená oprava... K evidovaným údajům se také váže povinnost vlastníka a jiných oprávněných osob označit ve stanovené lhůtě trvalým způsobem hranice svých pozemků podle § 10 odst. 1 písm. b) katastrálního zákona nebo povinnost ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitosti [§ 10 odst. 1 písm. d) katastrálního zákona]; jejich porušení pak zakládá sankční odpovědnost (§ 23 katastrálního zákona). Významu zapsaných skutečností odpovídá i význam jejich oprav, které jsou prostředkem ochrany před nesprávným zápisem skutečností z listin vyplývajících.“

(...)

„Údaje jsou do katastru nemovitostí zapisovány vždy na základě listin, které dokládají evidované skutečnosti. Rozhodnutím o opravě chyby v katastrálním operátu (§ 8 zákona ČNR č. 344/1992 Sb., katastrálního zákona) lze opravit hranice mezi parcelami, pokud jejich evidence před provedením opravy nemá oporu v založených listinách. Pro posouzení věci není rozhodné, kdy k chybě došlo, ale zda katastrální úřad zjistil, že geometrické určení předmětných nemovitostí uvedené v operátu je chybné a že je třeba toto určení opravit tak, aby zachycený stav odpovídal zjištěným podkladům. Pokud má žalobkyně za to, že v katastru nemovitostí má být u parcely v jejím vlastnictví evidována výměra před opravou, musí pro nové označení hranice (a tedy výměry pozemku) předložit listinu, která takovou změnu bude odůvodňovat.“

Podle § 8 odst. 1 katastrálního zákona na písemný návrh vlastníka nebo jiného oprávněného nebo i bez návrhu opraví katastrální úřad chybné údaje katastru, které vznikly buď zřejmým omylem při vedení a obnově katastru, nebo nepřesností při podrobném měření, zobrazení předmětu měření v katastrální mapě a při výpočtu výměr parcel, pokud byly překročeny mezní odchylky stanovené prováděcím předpisem. Podle odst. 2 téhož ustanovení katastrální úřad opraví chybné údaje katastru, které vznikly nesprávnostmi v listinách, podle nichž byly zapsány, na základě opravy listiny provedené tím, kdo listinu vyhotovil nebo kdo je oprávněn opravu listiny provést. Podrobnější podmínky a postup pak upravovala prováděcí vyhláška č. 190/1996 Sb. (s účinností od 1. 3. 2007 nahrazena vyhl. č. 26/2007 Sb.) ve svém šestém oddílu nazvaném činnosti při vedení katastru, který vedle problematiky zápisu jiných údajů katastru (§ 41), revize katastru (§ 42) a vyznačování změn údajů katastru v katastrálním operátu (§ 43, § 44 a § 45) postihuje rovněž problematiku opravy chyb v katastrálním operátu (§ 46 a § 47). S ohledem na shora uvedenou pozitivní právní úpravu lze rozdělit chyby v katastrálním operátu dle způsobu jejich vzniku na: 1) chyby vzniklé zřejmým omylem při vedení a obnově katastru, 2) chyby vzniklé na základě nesprávnosti v listině, podle které byl chybný údaj zapsán do katastru a 3) chyby vzniklé nesprávným geometrickým a polohovým určením – nepřesností při podrobném měření, zobrazení předmětu v katastrální mapě a při výpočtu výměr parcel, pokud došlo k překročení mezních odchylek stanovených prováděcí vyhláškou. Jiné nesprávnosti obsažené v údajích katastru nemovitostí, na které nelze vztáhnout výše uvedené, nelze považovat za chyby podle katastrálního zákona. Prvotní otázkou je proto vždy posouzení samotné existence chyby, tj. zda se v konkrétním případě při zjištěných nesrovnalostech jedná skutečně o chybu,

a teprve poté následuje určení, o kterou z výše uvedených chyb se jedná a podle toho pak výběr z možných způsobů nápravy chyby jak po stránce věcné, tak i po stránce procesní.

Institut opravy chyb v katastrálním operátu slouží k uvedení údajů katastru do souladu s listinami založenými ve sbírce listin, není prostředkem k rozhodování o správnosti zápisu věcného práva k nemovitostem a opravou chyb v katastrálním operátu se tak nemění právní vztahy k nemovitostem. Opravou chyby v katastrálním operátu nemohou být změněny či nově založeny právní vztahy k nemovitostem evidovaným v katastru nemovitostí, nýbrž dojde pouze k (dodatečnému) nahrazení chybného údaje neodpovídajícího skutečnému stavu v katastrálním operátu údajem správným, který je v souladu se skutečností. Opravou chyby v katastrálním operátu má být dosaženo pouze souladu mezi evidovanými a skutečnými údaji. Mění se tedy údaje evidované v katastru, aniž by se tak však mohlo založit či pozbyt vlastnické či jiné právo k nemovitosti (§ 5 odst. 7 katastrálního zákona). Domáhá-li se stěžovatel nápravy v evidenci (zahajuje řízení na návrh), a to z důvodu nesouladu se skutečným stavem, je pouze na něm, aby správnímu orgánu předložil doklad provedení změny ospravedlňující. Stěžovatel však v projednávané věci neposkytl správnímu orgánu listiny, na jejichž základě by bylo lze usuzovat na nesprávnost stávajícího zápisu, který neodpovídá skutečnému stavu. Samotný odkaz na to, že zaevidování hranice v roce 1944 bylo nesprávné, aniž by bylo toto tvrzení doloženo listinou toto tvrzení prokazující, nepostačí.

Jak již bylo uvedeno, katastrálnímu úřadu rozhodně nepřísluší v tomto řízení rozhodovat o vlastnickém právu k nemovitostem - rozhodováním v řízení o opravě chyb v katastrálním operátu se řeší pouze otázka, kdo bude evidován jako vlastník určitých nemovitostí v katastru. Rozhodnutí z takového řízení vzešlé tak nemá hmotněprávní, nýbrž jen evidenční účinky a nezasahuje se jím do soukromoprávních vztahů (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 1. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1840/03). Spor o vlastnictví nemůže být řešen a ani vyřešen katastrálním úřadem v řízení, v němž katastrální úřad rozhoduje o návrhu na provedení opravy dle § 8 katastrálního zákona; případný spor o vlastnictví náleží do kompetence obecného soudu, který o něm rozhodne v občanském soudním řízení. Pokud by byl průběh hranice mezi vlastníky sporný, je o něm s konečnou platností oprávněn rozhodnout jen soud v nalézacím řízení k návrhu některého z vlastníků; katastrální úřad však v takovém případě opravu chyby provést nemůže. V tomto směru se stěžovateli dostalo od krajského soudu správného poučení, nicméně Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem v tom, že tak krajský soud činil in concreto zcela nepřípadně. Důvodem neprovedení opravy v daném případě totiž bylo nesplnění důkazního břemene stěžovatele, tj. nepředložení právním předpisem vyžadovaného dokladu – geometrického plánu, nikoli fakt, že se stěžovatel domáhal změny ve vlastnickém právu. Tato skutečnost však nemůže mít vliv na zákonnost rozsudku krajského soudu.

Stěžovateli lze nepochybně přisvědčit v tom, že je povinností správního orgánu přistoupit dle ust. § 8 odst. 1 katastrálního zákona k opravě ex offio, to však platí pouze tehdy, zjistí-li správní orgán, že údaje v katastru jsou chybné, přitom k chybě došlo buď zřejmým omylem při vedení a obnově katastru, nebo nepřesností při podrobném měření, zobrazení předmětu měření v katastrální mapě a při výpočtu výměr parcel, pokud byly překročeny mezní odchylky stanovené prováděcím předpisem. Takové chyby však

správní orgán neshledal, tzn. nepovažoval údaje v katastru zaznamenané za chybné. Řízení o opravě může být zahájeno rovněž nikoli pouze ex offio, ale také k návrhu účastníka, jak tomu bylo v projednávané věci. Je potom zcela legitimní požadovat, aby návrh požadující provedení změny v údajích zapsaných v katastru byl podložen relevantním důkazem. Navrhovatel, který požaduje provedení opravy chybného údaje, má právo na to, aby katastrální úřad opravu provedl; to však jen za předpokladu, že skutečně došlo k zapsání skutečností odporujících listinám, které byly podkladem zápisu. Údaje jsou do katastru nemovitostí zapisovány vždy na základě listin, které dokládají evidované skutečnosti. Rozhodnutím o opravě chyby v katastrálním operátu (§ 8 zákona č. 344/1992 Sb., katastrální zákon) lze opravit hranice mezi parcelami, pokud jejich evidence před provedením opravy nemá oporu v založených listinách. Pro posouzení věci není rozhodné, kdy k chybě došlo, ale zda katastrální úřad zjistil, že geometrické určení předmětných nemovitostí uvedené v operátu je chybné a že je třeba toto určení opravit tak, aby zachycený stav odpovídal zjištěným podkladům. Pokud tedy měl stěžovatel za to, že průběh vlastnické hranice mezi dotčenými pozemky, tak jak byl závazně převzat z nového operátu v roce 1944 a následně zanesen v roce 1964 do evidence nemovitostí (který se od roku 1993 považuje ve smyslu ust. § 29 odst. 1 katastrálního zákona za katastrální operát) má být jiný (tak jak tomu bylo v r. 1930), musí pro nové označení hranice předložit listinu, která takovou změnu bude odůvodňovat, přitom se nelze pouze dovolávat zápisu z roku 1930. Jakkoli lze polemizovat s tím, jak probíhalo katastrální měření v letech 1942 až 1944, je nutno vycházet z faktu, že takto byla vlastnická hranice evidována a má-li být údaj o jejím průběhu jakkoli opraven, je pouze věcí stěžovatele, který zaevidovaný stav nyní rozporuje, aby předložil důkaz právním předpisem presumovaný, tj. geometrický plán, který jeho tvrzení potvrdí.

Nejvyšší správní soud neshledal výtky stěžovatele stran porušení ust. § 3, § 51 odst. 1 a § 36 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oprávněnými.

V ustanovení § 3 správního řádu je definována tzv. zásada materiální pravdy, tedy zásada vztahující se k určení rozsahu (a způsobu), v jakém (a jakým) správní orgán zjišťuje skutečnosti, které jsou nutné pro provedení úkonu v určité věci. Podle citovaného ustanovení, nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v takovém rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 cit. zákona. Správní orgán je povinen, a to i bez návrhu, zjišťovat všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu a v řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, všechny rozhodné skutečnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost uložena. V daném případě bylo řízení zahájeno k žádosti stěžovatele. Správní řízení je nepochybně i v daném případě ovládáno zásadou vyhledávací (vyšetřovací), kdy podklady pro rozhodnutí opatřuje zásadně správní orgán., přitom může vyžadovat na účastníkovi řízení předložení podkladů pro rozhodnutí jen tehdy, pokud takovou povinnost ukládá účastníkovi řízení právní předpis.

Katastrální vyhláška č. 190/1996 Sb., účinná v rozhodném období, stanovila v: § 46 odst. 4: „*Týká-li se návrh geometrického a polohového určení, musí být doložen výsledkem zeměměřických činností*“.

Podle § 52 správního řádu je účastník řízení povinen označit na podporu svých tvrzení patřičné důkazy. Správní orgán je poté povinen s navrhovanými důkazy se patřičně vypořádat, nemůže je odmítnout, popř. učiní-li tak, musí odůvodnit, proč se tak stalo. Stěžovatel však stran svého tvrzení o nesprávnosti vyznačení vlastnické hranice požadovaný důkaz nejen nepředložil, ale ani neoznačil. Nelze za této situace vytykat správnímu orgánu, že porušil ustanovení správního řádu o dokazování.

Žalovaný vycházel při vydání rozhodnutí pouze z listinných důkazů, které stěžovateli byly známy, vzhledem k tomu, že žalovaný rozhodoval opakovaně poté, kdy první rozhodnutí katastrálního úřadu bylo zrušeno (a to z důvodu, že katastrální úřad nesprávně postupoval podle zákona č. 71/1967 Sb., ačkoli již měl postupovat dle nového správního řádu) tzn. ze záznamů týkajících se současného stavu průběhu vlastnické hranice a stavu hranice dle závazného operátu z roku 1944, přitom zjistil, že stav je shodný. Neprováděl žádné místní šetření ani žádné hodnocení důkazů, z něhož by byl stěžovatel v rozporu s ust. § 36 správního řádu vyloučen; nedošlo tedy ke zkrácení na jeho procesních právech.

Nejvyšší správní soud k požadavku stěžovatele na provedení místního šetření v rámci kasační stížnosti z důvodu, že „vrata na dvůr nelze otevřít v plném rozsahu do kolmice a nemůže čistit rýny a okapy“, musí konstatovat, že tyto skutečnosti jsou v předmětném řízení irelevantní. V posuzované věci je předmětem sporu evidenční, nikoli faktický stav nemovitostí, tzn. faktická poloha vlastnické hranice pozemků. Skutečnosti, které stěžovatel namítá, mohou být předmětem toliko jiného (stavebního) řízení. Pokud nemovitost (stavba) zasahuje do cizího pozemku, resp. je znemožněna údržba stavby, je nutno popř. postupovat dle stavebního zákona. Má-li stěžovatel za to, že rozdělením pozemků došlo ke změně výměry a byl dotčen na vlastnickém právu, musí uplatnit určovací žalobu u civilního soudu.

Nejvyšší správní soud neshledal námitky stěžovatele důvodnými, proto kasační stížnost dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů; žalovanému, který byl ve věci úspěšný žádné náklady přesahující rámec jeho běžné správní činnosti nevznikly, proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů nepřiznal.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti před soudem ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží v souladu s ust. § 11 písm. a) ve spojení s ust. § 7 bod 5 a § 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) odměna za 2 úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení /§ 11 odst. 1 písm. b)/ a sepsání kasační stížnosti /§ 11 odst. 1 písm. d)/ ve výši 2 x 2100 Kč a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 2 x 300 Kč za každý úkon podle ust. § 13 odst. 3 citované vyhlášky, celkem tedy 4800 Kč. Advokát doložil náklady na cestovné ve výši 1052 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se celková částka, tj. 5852 Kč o částku odpovídající dani, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů

odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Částka daně, vypočtená dle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 1111 Kč. Ustanovenému advokátovi se tedy přiznává celkem na nákladech řízení. 6936 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2009

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu